

VOORWOORD

PUBLIEKE RUIMTE EN DUURZAME ONTWIKKELING

In een moderne opvatting van de aanleg van de publieke ruimte is het ondenkbaar om een handleiding te schrijven zonder die in de context van duurzaamheid te plaatsen. Duurzame ontwikkeling als concept verzoent de ecologische, economische en sociale aspecten van een project dat aansluit op de behoeften van vandaag, zonder daarbij deze van de toekomstige generaties te hypothekeren.

De ideale strategie voor een duurzame ontwikkeling bij de aanleg van de publieke ruimte benadert een project dus vanuit volgende invalshoeken:

- ecologie
- economie
- inspraak van de burger
- keuze van gebruikte materialen
- sociale veiligheid en bereikbaarheid

Het is sterk aanbevolen om minstens de volgende beleidsrichtlijnen te hanteren wanneer men streeft naar een optimale invulling van het openbaar domein:

- Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;
- Code van de Goede Praktijk (gescheiden rioleringsstelsels);
- Bodemsaneringsdecreet (sanering ondergrond bij aanleg van publiek domein, grondverzet).

In het domein van de sociale huisvesting, in het bijzonder bij de aanleg van de openbare ruimte, worden maar liefst drie instrumenten ingezet om duurzaam bouwen te bevorderen.

Een eerste instrument is het procesmatig bevorderen van bouwen op gepaste plaatsen en op een manier dat de ecologische voetafdruk zo beperkt mogelijk blijft.

Sociale woonprojecten worden het beste aangepakt volgens een proces dat voor een deel formeel en voor een deel informeel is vastgelegd, dat laatste om procedures voor eenvoudige gevallen eenvoudig te houden.

Tot de informele procedure behoort de opstartvergadering. In de opstartvergadering wordt op het niveau van de initiatiefnemer en de opdrachtgever het project weinig gedetailleerd geformuleerd. Belanghebbenden worden dan al betrokken, zoals de stedenbouwkundige overheid, de gemeente en de VMSW. Vanuit het aldus geformuleerde project kunnen vervolgens opdrachten worden uitgeschreven bij gespecialiseerde bureaus of bij een ontwerpteam. Een opstartvergadering bekijkt dus in een zo vroeg mogelijk stadium, door de inbreng van verschillende disciplines en met aandacht voor de zorgvuldige omgang met schaarse ruimte, de mogelijkheden van het woonproject en de impact ervan op de openbare ruimte en de rest van de private omgeving. Op dat moment is er al aandacht voor kwaliteit. Kwaliteit achteraf toevoegen aan een uitgewerkt project is bijna onmogelijk. Het proces zorgt voor de tijdige inbreng ervan. De bouwheer of aanbestedende instantie is in complexe projecten de aangewezen actor om op te treden als trekker van een opstartvergadering. Het kwaliteitshandboek 'De publieke ruimte: een andere aanpak', (Technum, Die Keure, Brugge), uitgegeven voor het zorgvuldig aanleggen van de publieke ruimte, is een geschikte leidraad voor goede praktijken (verkrijgbaar bij de VMSW).

In het formele proces worden de voorontwerpen van de publieke ruimte en de woningen op een gedetailleerder niveau afgestemd, idealiter verfijnd en vastgelegd op een projectvergadering. De gemeente, de initiatiefnemer van de (sociale) woningen, de stedenbouwkundige overheid, de ontwerpbureaus en de VMSW zijn vertegenwoordigd op deze vergaderingen. De expertise van de leden van de vergadering zorgt voor een efficiënte en doelgerichte invulling van de ruimte.

Belangrijk, hoewel nadrukkelijk in de marge, is de ruimte die wordt gelaten voor bouwen op moeilijke plaatsen. Bouwen op moeilijke, maar wenselijke plaatsen kan mogelijk worden gemaakt door verantwoorde subsidiëring van sloop en bouwrijp maken, zodat anders niet-rendabele bouwplaatsen toch kunnen worden ingenomen. Dat gebeurt uiteraard alleen wanneer het om ruimtelijke en maatschappelijke redenen gewenst is om te bouwen op die plaatsen.

Een tweede instrument is het onderzoeken van de ruimtelijke mogelijkheden voor wateropvang en geleidelijke infiltratie. Het systematisch aanleggen van gescheiden afwateringsstelsels vergt een herwaardering van open grachten, de toepassing van de Code van de

Goede Praktijk voor de droogweerafvoersystemen (DWA), bufferbekkens, doorlatende verhardingen enz. In voorkomend geval (projecten in drukke stedelijke centra, projecten voor of in de nabijheid van bedrijventerreinen enz.) kan een vergelijkende studie over de totale levenscyclus van de te gebruiken materialen voor de riolering heel nuttig zijn.

Een derde instrument ten slotte, is het uitwerken van een specifieke methodiek voor de toepassing van het bodemsaneringsdecreet.

De creatie van een hoogwaardige woonomgeving behoort tot de missie van alle zorgvuldige bouwheren en zorgzame ontwerpers. De VMSW wil hierbij een voorbeeldfunctie vervullen.

